

2. KREDİ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

2. Kredinin Tanımı, Unsurları, İşlevleri ve Kaynakları

2.1.Kredinin Tanımı

Kredi kelimesi, günlük dilde çoğunlukla, itibar, güven anlamında kullanılmaktadır. Genel olarak kredi, belli bir süre sonra ödenmek vaadiyle, mal, hizmet veya satın alma gücü sağlanması şeklinde tanımlanabilir.

Bir başka ifadeyle kredi, bir mevcudun, belli bir süre sonra geri alınmak kaydıyla verilmesi veya verilmiş bir varlığın ödenmesine kefil alınmasıdır.

2.2. Kredi Unsurları

Kredi olayının oluşması için en azından aşağıdaki unsurların var olması gerekir;

- **Krediyi Alan (Borçlu)**
- **Krediyi Veren (Alacaklı)**
- **Devredilen satın alma gücü veya verilen garanti (Kefalet)**
- **Süre (Vade):** Kredi kullandırımında ödünç verilen paranın ve sağlanan itibarın belli bir süre sonra geri dönmesi söz konusu olduğundan, kredilendirmede zaman çok önemlidir. Geleceğin belirsizliği nedeniyle süre uzadıkça risk artar. Bankalarca sağlanan itibar, belli bir süre sonra iade edilmesi gerektiğinden, kredide süre unsuru çok önemlidir. Vadesiz bir işlemin kredi özelliği bulunmaz.
- **Güven ve Saygınlık (İtimat ve İtibar):** Krediler belli bir süre sonunda geri alınmak üzere değişik teminatlar karşılığında kullandırılır. Kredi veren ile kredi alan arasında bir güvenin bulunması gerekmektedir. Kredi kullandırılacak gerçek ve tüzel kişinin banka nezdinde saygınlığı olmalı, kendisine güvenilmelidir.
- **Risk:** Bankacılıkta risk, bir gerçek veya tüzel kişiye nakit, mal, kefalet ve teminat şeklinde kullandırılan kredilerin toplamıdır şeklinde tanımlanabilir. Risk, zaman, itimat ve ödenmeme anlamında da kullanılmaktadır. Risk, ödünç verilen paranın geri alınmasına ve verilen garantiye konu taahhüdün yerine getirilmesine kadar olan sürede oluşacak tehlikelerin toplamıdır.
- **Teminat (Garanti):** Kredinin yapısında, borcun, işin ya da hizmetin çeşitli nedenlerle yerine getirilememe tehlikesi vardır. Riskin azalması ya da çoğalması, borçlunun

yükümlölüklerini yerine getirmekten kaçınması ya da getirememesine alınacak teminatın cinsine göre artar veya azalır.

- **Gelir:** Bankalar faiz karşılığı topladıkları fonlardan ve çeşitli şekilde elde ettikleri kaynaklardan faiz, komisyon ve benzeri gelirler sağlamaktadırlar.

2.3. Kredinin İşlevleri

Günümüzde ekonomik ve ticari faaliyetlerin süratle artması ve çeşitlenerek gelişmesi, işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi, ya da hızlı değişimlere ayak uydurabilmesi için fon ihtiyacı yaratmakta, bu ihtiyaç ise, önemli bir oranda, bankalardan sağlanan kredilerle sağlanmaktadır.

Kredinin işlevleri;

- a. Tedavül fonksiyonunu yerine getirir,
- b. Birikimlerin sermayeye çevrilmesini sağlar,
- c. Birikimleri girişimcilerin kullanımına aktarır,
- d. Atıl durumdaki sermaye tasarruflarının iş alanlarına aktarımını sağlar,
- e. Malların arzı ile talebi arasındaki talebi sağlar,
- f. Ekonomik faaliyetlere hız verir,
- g. Ticari değişimleri teşvik eder, düzenli bir şekilde akımını kolaylaştırır
- h. Sermayenin birleşme ve dağılımını temin eder.

2.4. Kredinin Kaynakları

Bankaların mali kaynakları iki kısımda toplanabilir; Öz Kaynaklar ve Yabancı Kaynaklar.

A. Özkaynaklar:

1. Ödenmiş Sermaye,
2. İhtiyatlar (Yedek Akçeler),
3. Karşılıklar,
4. Fonlar,
5. Birikmiş Amortismanlardan oluşur

B. Yabancı Kaynaklar:

1. Mevduat (TL ve Döviz),
2. T.C. Merkez Bankası'ndan sağlanan krediler,
3. Yurt içi bankalardan sağlanan krediler,
4. Yurt dışı bankalardan sağlanan krediler,
5. Muhtelif Borçlar (Yatırılacak Vergiler, fonlar, ödenecek havale bedelleri, Keşide Çeki Bedelleri ve Şirket Kuruluđu – Sermaye artırımlarına aracılık etme gibi bankacılık hizmetleri ile kullandırılan bazı krediler için nakit blokajlar vb..)
6. Tahvil ihracı ile sağlanan borçlar,
7. Menkul kıymet yatırım fonları,
8. İhracat Akreditifleri,
9. Prefinansmanlar,
10. Dağıtılacak Karlar
11. Pasif hesaplarda yer alan diğerk borçlar

12. Tortu fonlar, bankaların kasalarına giren, birkaç gün bekleyen her türlü kar bu kapsamda düşünülebilir. Maaş ve ücretlerin ATM'ler vasıtasıyla ödenmesi, hemen hemen sıfır maliyetli önemli fonların oluşmasına neden olmaktadır.

2.5. Kredilerin Sınıflandırılması

Krediler farklı açılardan sınıflandırılabilir;

2.5.1. Niteliklerine Göre Krediler

Krediler niteliklerine göre nakdi ve gayri nakdi olmak üzere ikiye ayrılırlar;

A- Nakdi Krediler:

Kredi müşterisine nakit olarak verilebilecek krediler toplamıdır. İşletmenin çalışma sermayesi finansmanını temin etmeye yönelik kredilerdir. Nakdi kredi karşılığında banka, müşterisinden faiz ve kredinin türüne göre faiz+komisyon alır. Bankacılık dilinde nakdi kredilere **Plasman** adı verilir. İskonto, İştirak, Senet karşılığı kredi ve diğer teminatlı bireysel ve kurumsal krediler bu tür kredilerdir.

B- Gayri nakdi Krediler:

Bir işin yapılması, bir borcun ödenmesi ya da bir yükümlülüğün yerine getirilmesi konusunda bankanın alacağı bir ücret veya komisyon karşılığında yükümlü adına taahhütte bulunması, ona kefil olması biçiminde kullanılan kredilerdir.

Gayri nakdi kredi ödünç olarak banka itibarının verilmesidir. Bu tür kredilerde başlangıçta ödünç para verilmesi söz konusu olmayıp, Banka, borç ödenemez veya iş yapılamazsa, alacaklının veya işi yaptıranın uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlüdür. Teminat Mektupları, Harici Garantiler, Kabul Aval Kredisi, ithalat Akreditifleri gayri nakdi krediler türüne girer.

2.5.2. Vadelerine Göre Krediler

Krediler vadelerine göre; kısa, orta ve uzun olmak üzere üçe ayrılır.

Kısa Vadeli Krediler: Vadeleri 12 aya kadar (dahil) olan kredilerdir.

Orta Vadeli Krediler: Vadeleri 1 yıl ile 5 yıl arasında olan kredilerdir.

Uzun Vadeli Krediler: Vadeleri 5 yıldan fazla olan kredilerdir.

Orta ve Uzun vadeli kredilerin yöneldiği alanlar şunlardır: Sanayi, madencilik, gemi inşası, turizm, dışarıdan uçak ve gemi alımı, tarım gibi..

2.5.3. Teminatlarına (Güvencelerine) Göre Krediler

Teminat alınıp alınmamasına göre krediler, teminatlî krediler ve teminatsız krediler olmak üzere ikiye ayrılır.

a. **Teminatsız Krediler (Güvencesiz – Açık Krediler):** Sadece Kredi müşterisinin itibar ve kredibilitesine güvenilerek, hiçbir teminat alınmadan açılan kredilerdir. Bu tür kredilerde, sadece kredi kullanacak müşterinin atacağı imza yeterli güvence kabul edilir. Tek imzalı Teminat Mektubu Kredisi ve Nakit Krediler bu tür krediye örnek olarak gösterilebilir.

b. **Teminatlî (Güvenceli) Krediler:** Kredi müşterisinin imzasına ek olarak başka teminatlarda alınarak açılan kredilerdir. Teminatlî krediler kefalet karşılığı krediler (şahsi teminatlî) krediler ve maddi teminatlî olmak üzere ikiye ayrılır.

Sahsi Teminatlî Krediler: Kredi müşterisi dışında bir veya daha fazla gerçek ve tüzel kişinin imzası (Kefaleti) karşılığında kullandırılan kredilerdir. Kefalet karşılığı kredi bu tür bir kredidir.

Maddi Teminatlî krediler: Kredi müşterisinin imzası ile birlikte maddi değerlerin rehini karşılığında açılan kredilerdir. Hisse senedi, tahvil, mevduat ve nakit karşılığı, altın karşılığı, emtia rehini, ticari işletme rehini, kambiyo senetleri rehini ve taşınmaz ipotegi, temlik karşılığı krediler, bu tür kredilere örnektir.

2.5.4. Kaynaklarına Göre Krediler

Kaynaklarına göre krediler, banka kaynaklı ve banka dışı kaynaklardan kullandırılan krediler olmak üzere ikiye ayrılırlar.

— **Banka Kaynaklı Krediler:** Bankaya ait kaynaklardan kullandırılan kredilerdir.

— **Banka Dışı Kaynaklardan Kullandırılan Krediler:** Bu krediler, T.C. Merkez Bankası, Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. (Eximbank) ve diğer fonlardan yararlanarak kullandırılan kredilerdir.

2.5.5. Veriliş Amacı Açısından Krediler

Veriliş amaçları açısından krediler, dört bölümde incelenebilir;

Yatırım Kredileri: İşletmelere, bina ve tesislerin yapımı ile sabit kıymetlerin finansmanı amacıyla verilen kredilerdir. Bu tür krediler, sabit değerlerin finansmanı amacıyla açıldıklarından orta ve uzun vadeli kullanılırlar.

İşletme Kredileri: İşletmelerin işletme faaliyetlerini finanse etmek, döner sermaye ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla açılan kredilerdir.

İhtisas Kredileri: Belli bir uzmanlık alanının finansmanı için verilen kredilerdir. Konut kredileri, kobi kredileri, ihracat kredileri bu tür kredilerdir.

Proje Finansmanı Kredileri: Belli bir projenin finansmanı amacıyla kullanılan kredilerdir. Metro inşaatının tamamlanması için kullanılacak bir kredi bu tür kredidir.

2.5.6. İş Konusu Açısından Krediler

İş konusu açısından krediler, kurumsal krediler, ticari krediler ve bireysel krediler olarak üçe ayrılır.

Kurumsal Krediler: Bankalarca büyük işletmelere kullanılan kredilerdir.

Ticari Krediler: Bankaların küçük ve orta büyüklükteki işletmelere (KOBİ'lere) kullandırdıkları kredilerdir.

Bireysel Krediler: Bankaların gerçek kişilere kullandırdıkları kredilerdir. Taşıt kredisi, Tüketici kredisi, konut kredisi bu tür kredilerdir.

2.5.7. Kredi Kullandırma Yetkisi Açısından Krediler

Kredi kullandırma iznini veren makam açısından krediler; şube yetkili ve otorize krediler olmak üzere ikiye ayrılır.

Şube Yetkili Krediler: Genel Müdürlüğün belirlediği limitler içerisinde şube yetkisinde açılan kredilerdir. Şube yetkili krediler, şubelerde, şube müdürü başkanlığında ilgili müdür yardımcılarının oluşturulan komite tarafından onaylanarak yürürlüğe girer.

Bölge Yetkili Krediler: Çok şubeli büyük bankalarda genel müdürlüğün işlerini hafifletmek için şube yetkisi ile otorize kredi limiti arasında kalan tutarlar için bölge müdürlükleri yetkili kılınır.

Otorize Krediler: Genel Müdürlük veya yönetim kurulunca onaylanarak kullanılan kredilerdir. Şube ve bölge müdürlüğü yetkisini aşan kredi talepleri, genel müdürlük kredi tahsis müdürlüklerine inceleme ve onay için gönderilir.

2.6. Bankalarda Kredi Açmaya Yetkili Organlar

Bankaların gerçek ve tüzel kişilere açacakları kredilerde, limitler açısından farklı organlar yetkilidir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca, bankalarda kredi açma yetkisi bankanın yönetim kuruluna aittir. Yasa bu yetkiyi bankanın yönetim kuruluna vermekle birlikte “Yönetim Kurulu kredi açma yetkisini kurulca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kredi komitesine veya genel müdürlüğe devredebilir. Genel Müdürlük, kendisine devredilen kredi açma yetkisini, diğer birimleri, bölge müdürlükleri veya şubeleri aracılığıyla da kullanabilir” diyerek yönetim kurulunun, bu yetkiyi kimlere ne şekilde devredebileceğini belirtmiştir.

Yasada belirtilen düzenlemeye göre, bankalarda kredi açmaya yetkili organlar;

— Yönetim Kurulu

— Kredi Komitesi: Yönetim Kurulu tarafından oluşturulur ve hangi limite kadar kredi açılabileceği yönetim kurulunca belirlenir.

— Genel Müdürlük: Yönetim kurulunca belirlenmiş limitler ve esaslar çerçevesinde kredi kullandırımını genel müdür veya ilgili müdürlüklere bırakabilir.

2.7. Kredilendirme İlkeleri

Kredilendirme ilkeleri, genel olarak, güvenilirlik, akışkanlık, verimlilik, dağılımın uygunluğu ve teminatların sağlamlığı ilkeleridir. Kredinin, getiri sağlanarak, geri dönüş sorunu yaşamadan kullandırımında bu beş ilke önem taşımaktadır;

2.7.1. Güvenilirlik (Emniyet) İlkesi

Kredinin bankaya herhangi bir risk doğurmadan geri ödenmesini veya lehine garanti verilen firma veya kişinin edimlerini yerine getirmesini ifade eder. Diğer bir deyişle kredinin ödenme olasılığının yüksek olmasıdır. Kredi verilecek müşteri her yönden iyi değerlendirilmeli ve kredi verilen sektörün durumuna da dikkat edilmelidir. İyi bir istihbarat ve mali analiz, sağlam ve riski karşılar değerde teminat, kredi süresinde müşterinin izlenmesi güvenilirliği sağlayan unsurlardır.

2.7.2. Akışkanlık (Seyyaliyet) İlkesi

Akışkanlık, kredinin belirlenen vadede mutlaka geri dönmesidir. Başka bir deyişle, kredinin dolu ve donuk bırakılmamasıdır. Tahsis olunan kredinin amacına uygun olarak ve kısa

vadeli kullanılması, kısa vadeli senetlerle kredinin güvenceye alınması, kredide akışkanlığı sağlar.

2.7.3. Verimlilik İlkesi

Bankacılıkta kredi işlemlerinden elde edilen kar, verim olarak adlandırılır. Başka bir ifadeyle verimlilik, müşterilerin kullandıkları kredilere göre bankaya sağladıkları gelirdir ve yüzde ile ifade edilir. Verimliliği oluşturan işlemler;

1. Faiz Geliri
2. Komisyon Geliri
3. Kambiyo Karları (Döviz Alım - Satım)
4. Vadesiz Mevduat Ortalaması
5. Havale İşlemleri
6. Valörlü Yurtdışı Transfer
7. Takasa Verilen Çekler vb.dir.

2.7.4. Dağılımın Uygunluğu İlkesi

Kullandırılan kredilerin, hem sektörler, hem de müşteriler arasında iyi dağılmış olması gerekir. Bir sektör veya küçük bir müşteri grubuna bağımlılık, kredilerin uygun dağılımı ile azaltılmış olmalıdır.

2.7.5. Teminatların Sağlamlığı İlkesi

Kullandırılan kredilerden alınacak teminatlar, kredide bir sorun yaşanması durumunda kredi riskini tüm birikmiş faiz ve masraflarla birlikte karşılayacak güçte olmalıdır.

2.8. Kredi Sınırlamaları

Bankalar kredi kullanırken bazı sınırlamalara tabidirler. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda bankaların;

- Kaynaklarının ekonomik kalkınmanın gereklerine göre kullanılmasını sağlamak,

- Mali yapılarının zayıflamasını önlemek,
- Bütün kaynakların birkaç firmaya tahsisini önlemek ve çok sayıda kişinin banka kredilerinden faydalanmasını sağlamak, amacıyla çeşitli kredi sınırlamalarına gidilmiştir.

2.9. Kredilerde Teminat

Kredi kullandırımında teminat alınması durumunda şahsi ve maddi teminat olmak üzere iki tür teminat olduğundan daha önce bahsetmiştik.(md.1.5.3.) Şahsi ve maddi teminatları detaylı bir şekilde açıklarsak;

2.9.1. Şahsi Teminat

Kredilere alınan şahsi teminatlar kefalet olarak adlandırılır.

2.9.1.1. Kefalet

Kefalet akdi; hukuki işlem olarak isteğe bağlı bir akit olup, borçlunun alacaklısı ile kefilin karşılıklı ve birbirine uygun iradeleri ile meydana gelir.

Kefalet Karşılığı Krediler: Kredi müşterisinin imzası dışında bir veya birden fazla gerçek – tüzel kişinin imzası (kefaleti) karşılığında verilen kredidir. Kefalet Karşılığı Kredi, şahsi teminatlı bir kredi türüdür.

Kefil, borçlunun borcunu ödememesi halinde kendisinin kişisel olarak sorumlu olacağını taahhüt eden, ödenmemesi durumunda borçlu ile birlikte borcu üstlenen kişidir.

Kefaletin Türleri;

a. Adi Kefalet: Kefaletin müteselsil kefalet olduğu anlaşılmayan hallerde bunun “Adi Kefalet” olduğunu kabul etmek gerekir. Kanun koyucu, bu şekilde kefile korumuştur. Zira adi kefalette asıl borçlu takip edilmeden kefile başvurulmaz.

b. Müteselsil Kefalet: Alacaklının ister borçluya, isterse kefile herhangi bir sıra gözetmeksizin başvurabileceği kefalet türüne “müteselsil kefalet” denir. Kefaletin uygulamada en fazla karşılaşılan şeklidir. Bankanın üstlendiği riski en aza indirmek açısından en güvenli kefalet türüdür. (Borçlar K.Md. 486/1)

c. Birlikte Kefalet: Birden fazla kefilin bölünebilir bir borca kefil olmalarıdır. Bu kefalet, ya “adi birlikte kefalet” veya “müteselsil birlikte kefalet” biçiminde olabilir.

d. Kefile Kefil: Borçlar Kanunu’nun 489/1 maddesinde “Kefile kefil; alacaklıya karşı kefilin taahhüdünü temin eden kimsedir.” Şeklinde tanımlanmıştır. Alacaklı, teminatını kuvvetlendirmek için, birden çok kefilin taahhüt altına girmesini istediğinde, bu husus birlikte kefaletle sağlanabileceği gibi, kefile kefalet ile de sağlanabilir. Aynen birlikte kefalette olduğu gibi, adi ve müteselsil olarak kefile kefil olunabilir.

e. Rücua Kefalet: Borçlar Kanunu’nun 489/2 maddesinde, rücua kefil, “borçludan alacağını alamayan kefile kefil olan kimsedir.” Şeklinde tanımlanmıştır. Rücü’nun anlamı geri dönmedir.

2.9.2. Maddi Teminatlar

Kredi kullandırımında şahısların kefaletleri dışında maddi teminat alınması söz konusudur. Maddi teminatlar, kredi riskini azaltmaya yönelik, kullanılan krediden belli bir marj fazlası ile alınır. Maddi teminat türleri aşağıda belirtildiği gibi çok çeşitli olabilir.

2.9.2.1. Taşınmaz Rehni (İpotek)

Taşınmazlar (gayrimenkuller) üzerine konulan rehinler karşılığı kredilendirme yapılabilir. Borçluya veya oluru (muafakati) alınmak kaydıyla 3.kişilere ait taşınmazlar üzere tapu dairesinde konulan ipotekler ile kredi kullanılır. Teminata alınacak taşınmaz malın, kredinin %25 – 50 fazlası tutarda ekspertiz değerinde olan ve satış kabiliyetinin yüksek olması gereklidir. Alınacak ipotek ile ilgili olarak ipotek tesisi, ekspertiz ve sigorta işlemlerinin tamamlanmasından sonra kredi tesis edilir.

Taşınmaz rehni, tek başına teminat olmaktan çok koruyucu teminattır.

2.9.2.2. Taşınır Rehni (Menkul Rehni)

Taşınırın (otomobil, kamyon, gemi, uçak vb.) geçerli bir rehin sözleşmesi yapılmak kaydıyla, kredilendirme yapılmasıdır. Genellikle taşıt kredisi kullanılırken alınan bir teminat türüdür. Yapılan sözleşmeye istinaden trafik sicilinden aracın ruhsatına “satılamaz” kaydı konulmaktadır.

2.9.2.3. Emre Muharrer Senet ya da Bono Rehni

Bankalar, kıymetli evrak kanununda belirlenmiş kambiyo senetlerinin rehni karşılığında kredi verebilirler. Kambiyo senetleri karşılığı kredi kullanılırken bankalar, kambiyo senetlerinin gerçek ticari ilişkilerden doğmuş, gerçek müşteri senetleri olmalarına, şekil şartlarının tam olmasına dikkat etmelidirler. Kambiyo senetleri bankaca “bedeli teminat içindir” ifadesi konularak ve protestolu olarak teminata alınmalıdır. Alınan teminat senetlerinin ödenmemesi durumunda ise, müşterinin senet deposu yetersiz kalmışsa, ödenmeye senedin yerine kambiyo senetleri alınmalı veya nakit tahsilat yapılmalıdır.

2.9.2.4. Alacağın Temliki

Bankalar ticari işletmelerin ticari işlemlerinden doğan, kesinleşmiş ticari alacaklarının, kendilerine devredilmesi kaydıyla da kredi kullanımlarını sağlarlar. Ticari işletmenin kesinleşmiş alacakları yazılı yapılacak geçerli bir rehin sözleşmesi ile bankaya devredilerek karşılığında kredi kullanılabilir.

Alacağın temliki karşılığı kredi kullanımında, banka için krediyi kullanan müşterinin kredibilitesi kadar, ödemeyi yapacak borçlunun kredibilitesi de önemlidir.

2.9.2.5. Başka Bankanın Teminat Mektubu

Başka bir bankanın vereceği teminat mektubu karşılığı kredi kullanılabilir. Uygulamada çok sık görülen bir teminat türü değildir.

2.9.2.6. Ticari İşletme Rehni

Bankalarca, ticari işletme sahiplerinin, ticari işletme hakkının bankaya rehin edilmesi karşılığı kredi tesis edilir. Bu tür teminata, işletmenin tüm kullanım ve işletme haklarının geçerli bir sözleşme karşılığında bankaya devredilmesi söz konusudur.

2.9.2.7. Nakit Rehni (Nakit Blokajı)

Banka, krediyi alacak kurum veya kişinin hesabından, uygun bulunduğu tutardaki bir miktar parayı bloke eder. Bloke edilen nakit karşılığında kredi verilir. Ancak bu uygulamada çok sık kullanılmayan bir teminat türüdür.

2.9.2.8. Menkul Kıymet Rehni

Bankaların müşterilerine hazine bonosu, devlet tahvili, şirket tahvilleri ve hisse senetlerinin rehin edilmesi ile kredi kullanması mümkündür. Menkul kıymetlerin, teminata alınırken, borsa değerleri dikkate alınmalı ve olası değer düşüklükleri olabileceği için belli bir miktarda marjlı alınması gerekir. Menkul kıymetlerin bankaya teslim edilmesi gerekir.

2.9.2.9. Altın Rehni Alınacak krediler için bankanın kabul edeceği miktarda altını rehin edilmesidir. Altınların teminata alınırken değeri, altın borsasındaki fiyat ile teminat alınan altının ağırlığıyla çarpılarak bulunur.

2.9.2.10. Mevduat Hesabı Rehni

Bankada veya başka bir bankada bulunan bir mevduatın, kısmen veya tamamen krediyi veren bankaya rehin edilmesi ile kredi kullandırılmasıdır. Bankaların, genellikle, küçük işletmeleri ilk kez kredilendirirken tercih ettikleri teminat türüdür.

2.9.3. Teminat Alınırken Dikkate alınması Gereken Hususlar

Kredi kullandırılmasında teminat alınırken, daha sonra sorun yaşanmaması için, bankalarca bazı noktalara dikkat edilmesi gerekir.

Bu hususları şöyle sıralayabiliriz;

— Alınan teminatlar riskin tamamını (anapara + faiz + vergiler + masraflar) karşılayacak değerde olmalıdır.

— Teminatların, özellikle taşınır ve taşınmaz rehni ile alınan teminatlar, ani değer düşüklüğüne karşın dain ve mürtehin sıfatıyla banka adına sigorta ettirilmelidir.

— Teminat alınırken sağlanan marj, kredi süresince takip edilmeli, marjın azalmasına izin verilmemelidir.

— Değer düşme ihtimali olan teminatların alınmasından kaçınılmalıdır.

2.10. Kurumsal Krediler

2.10.1. Tanım

Kurumsal krediler, gerçek veya tüzel kişilerin ticari işletmelerinin, kısa vadeli finansman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullandırılır. Aynı zaman bu tür krediler, orta ve uzun vadeli nakit krediler ile bir taahhüt veya ihale için kullandıkları gayri nakdi kredilerdir.

Ticari Bankalar, işletmelerin girmiş oldukları taahhütlerde de işletmelere garanti verebilmektedir. Bu garantiler, gayri nakdi krediler olarak adlandırılır.

2.10.2. Kurumsal Kredi Türleri

İşletmelere kullandırılan krediler, temel olarak, nakit krediler ve gayri nakdi krediler olarak ikiye ayrılır. Nakdi ve gayri nakdi krediler de kendi içlerinde sınıflandırılır.

2.10.2.1. Nakit Krediler

Bankanın bilanço içi kaynaklarının kullanılmasıyla sağlanan kredilerdir. Nakit kredilerden, TL kredi ise faiz geliri, döviz kredisi ise faiz geliri ve kur farkı geliri elde edilir. Nakit kredi çeşitleri aşağıdaki gibidir;

2.10.2.1.1. İskonto İştira kredileri

Vadesi gelmemiş bir ticari senedin tutarından, bankaya tesliminden vadesine kadar geçen süre içinde hesaplanacak faiz tutarı, komisyon ve gereken masraflar (KKDF – BSMV gibi yasal kesintiler) düşüldükten sonra kalan net tutarın müşteriye ödenmesidir.

İskonto işleminde senedin mülkiyeti, temlik cirosuyla bankaya devredilmektedir. Banka da hamil sıfatıyla, senet bedelini tahsile hak kazanmaktadır.

İskonto ve İştira, aslında aynı işlemlerdir. Aralarındaki tek fark yer farkıdır. İskonto da, senet borçlusu ve senedin verildiği şube aynı belediye sınırları içinde bulunmaktadır. İştira da ise, senet borçlusu ile senedin verildiği banka şubesi başka belediye sınırları içinde bulunmaktadır.

Banka, iskonto veya iştira ederek aldığı senetlerin ödenmemesinden dolayı oluşacak riski üstlenemez. Borçlu, senet vadesinde ödeme yapmazsa, banka müşterisinden ödemeyi talep eder.

2.10.2.1.2. Borçlu Cari Hesap Kredileri

Kredi müşterisine, belirlenen bir limit dâhilinde, istediği zaman para çekme yetkisi veren, yılda bir kez sıfırlanması zorunluluğu bulunan ve sadece borç kalanı verebilen nakdi kredidir.

Bu kredi türü, sadece müşterinin imzası karşılığı kullandırılabilceği gibi, müşteriden maddi ve şahsi güvence de istenebilir. Açık kredi olarak kullandırılabilmesi düşük limitlerde söz konusu olabilmektedir.

Bu kredilere üçer aylık devreler sonunda, vadeli açılmışsa vadesinde veya hesabın kapatılışında faiz tahakkuk ettirilir.

2.10.2.1.3. Spot Krediler

Firmaların kısa süreli nakit ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, genellikle bankanın fon akış politikasıyla belirlenen, kısa vadeli (1 gün ile 3 aya kadar) ve faiz oranı diğer kredi türlerine göre düşük olan kredilerdir.

Spot kredilerde uygulanacak faiz oranı ve vadesi, kredinin kullanıldığı tarihteki piyasa koşullarına göre günlük olarak belirlenir.

2.10.2.1.4. Rotatif Krediler

Belirli bir vade taşımayan kredilerdir. Müşteriye bankaca tahsis edilen kredi limiti içerisinde istediği miktarda kredi kullanımı ve kredi hesabına kısmi ödemeler yapma şansı vermektedir. Bu tür kredilerin çalışma şekli, borçlu cari hesap şeklinde olmaktadır. Faiz tahakkuku ve tahsilâtı üçer aylık devreler halinde yapılır. Spot kredilere göre faiz oranları daha yüksektir.

2.10.2.1.5. Döviz Kredileri

İhracatçı firmalara veya yatırım finansmanına yönelik faaliyetler ile döviz girdisi sağlayan firmalara kullanılan kredilerdir. Bu tür kredi kullanılırken kredinin vadesinde ihracat bedelleri ile ödenmesi esastır. Vadeleri en çok 1 yıl olmaktadır. Döviz kredileri sadece, ihracat ve döviz kazandırıcı işlemlerin finansmanında kullanılırlar ve ihracat taahhüdü içerirler. Bu nedenle de, vergi resim, harç ve KKDF istisnaları vardır.

2.10.2.1.6. Döviz Endeksli Krediler

Belirli bir konvertible (geçerli) döviz endekslenen ve müşteriye, nakit kredi limiti dahilinde, döviz alış kuru üzerinden Türk Lirası olarak kullanılan kredilerdir. Döviz kredilerinden farkı, vergi, resim, harç ve KKDF' den istisna olmamaları ve her türlü ticaretin finansmanında kullanılabilmeleridir.

Kur farkları, faiz ve varsa komisyon, üçer aylık devre sonlarında veya hesabın kapanışında endekslenen döviz üzerinden hesaplanır. Döviz endeksli kredi kullanılırken veya tahsilât yapıldığında Döviz Alım Belgesi (DAB) veya Döviz Satım Belgesi (DSB) düzenlenmez.

2.10.2.1.7. Senet Karşılığı Avans Kredi

TTK hükümlerine göre uygun olarak düzenlenmiş gerçek ticari işlemlerden doğan kambiyo senetlerinin rehin cirosu ile teminata alınması karşılığında kullanılan, borçlu cari hesap şeklinde çalışan kredi türüdür.

Ticari senetler karşılığında açılan kredilerde, müşterinin kullanabileceği kredi tutarı, gösterilen teminatın belirli bir yüzdesi ile sınırlıdır. Teminata verilen senetlerin ödenip ödenmeyeceği kesin olarak bilinemeyeceği için, bir ihtiyat payı konulmaktadır. Bu ihtiyat payına marj denir.

Marj konusunu aşağıdaki şekilde açıklayabiliriz;

Marj; Teminatlı kredilerde, teminat kullanılan kredinin, belli bir yüzde (%) fazlası üzerinden tesis edilmekte olup, kullanılan krediler için alınan teminatın kredi üzerindeki kısmına “marj” denir. Marj oranı (%) olarak ifade edilir.

Ticari kredi işlemlerinde, alınacak güvence türleri ile uygulanacak marj oranları, kredinin nakdi veya gayri nakdi olması durumuna göre belirlenir.

Kredilere, teminat türlerine göre uygulanacak marj oranı, Genel Müdürlük ilgili birimi tarafından genel ekonomik verilere göre belirlenir.

2.10.2.1.8. Açık Kredi

Açık krediler, maddi ve şahsi teminat alınmadan sadece kredi borçlusunun imzası karşılığı kullanılan kredilerdir. Bu tür kredilere bankalar pek fazla itibar etmezler, teminat alınmadığı için bu tür kredilerde risk yüksektir. Bu tür krediler ancak uzun zamandır ticari faaliyette olan etrafında ve banka yöneticilerince iyi tanınan, ticari itibarı yüksek gerçek veya tüzel kişilere kullanılır.

2.10.2.1.9. Kefalet Karşılığı Krediler

Borçlunun imzasının dışında şahsi teminat alınarak yani bir üçüncü kişinin imzasının alınması suretiyle kullanılan kredilerdir. Bu kredide, yine müşterinin kredi değerliliğine bakılarak açılır, ancak borçlu ile birlikte kredi değerliliğine güvenilen ikinci bir kişinin de krediye kefil olması sağlanır. Kefalet karşılığı kredi ile açık kredi işleyiş ve içerik yönünden aynı olmakla birlikte, kefalet karşılığı kredinin açık krediden farkı, borçlunun imzası ile birlikte kefil veya kefillerin şahsi teminatlarının da alınmasıdır.

2.10.2.1.10. Emtia Karşılığı Kredi

Belirli özellikleri taşıyan emtiaların (malların), bankaya rehni karşılığında borçlu cari hesap şeklinde kullanılan kredilerdir. Rehin konusu olabilecek mallar; yokluğu çekilmeyen, iç ve dış ticareti yasaklanmamış, kolaylıkla bozulmayan, niteliğini kaybetmeyen, akmayan, kokmayan, depolanması ve saklanması kolay cinsten olmalıdır. Kredi kullanılacak malların rehin vereceği malların ticaretini yapıyor olması gerekir.

2.2.1.11 Tahvil – Hazine Bonosu, Eurobond ve Hisse Senedi Karşılığı

Krediler

Bankaca kabul edilen, tahvil ve hisse senetlerinin bankaya rehni karşılığında borçlu cari hesap şeklinde kullandırılan kredilerdir. Bu kredi türünde dikkat edilmesi gereken önemli konulardan biri, kredinin rehin konusu kıymetlerin değerinin belirli bir tutarında kullandırılması ve kullandırma süresince menkullerin değerlerinin takip edilerek marjın korunmasıdır.

Hazine bonosu veya devlet tahvili karşılığı kullandırılan krediler nakit karşılığı kredi olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle de kredilerde hesap durum belgesi alınmasına gerek bulunmamaktadır.

Teminat olarak kabul edilecek menkul kıymetlerde aranacak nitelikler;

— Hazine bonoları ve tahviller itfa edilmemiş olmalıdır,

—Rehin alınan menkul kıymet üzerinde, mahkemece konmuş ödeme yasağı olmamalıdır,

— Bono ve tahvillerin vadesi gelmemiş faiz kuponları eksiksiz olmalıdır.

— Kredi vadesi, rehin alınan tahvil ve bonoların vadesinden kısa olmalıdır.

2.10.2.1.12. Nakit Karşılığı Krediler

Türk Lirası ve döviz cinsinden nakit bloke edilerek kullandırılan kredilerdir. Riski yüksek kişilerde alınan bir teminat türüdür. Nakit ve gayri nakit bütün kredilerde teminat olarak nakit karşılık almak mümkündür. Faiz, komisyon ve diğer yasal kesintiler dikkate alınarak, nakit karşılık teminat olarak alındığında kullandırılan kredide risk 0 olmaktadır.

2.10.2.1.13. Mevduat Karşılığı Krediler

Bankada bulunan kredi lehtarları veya 3.bir kişiye ait mevduat veya döviz tevdiat hesaplarının teminat alınmasıyla kullandırılan kredilerdir. Mevduata rehin konulmasıyla belirlenen kredi limitinde kredinin kullandırılması yapılır. Teminat alınan mevduatın vadesi kredinin vadesinden kısa olmamalıdır.

2.11. Gayri Nakdi Krediler

Gayri nakdi krediler, bankaların müşterilerine nakit yerine verdikleri garanti veya güvencedir. Gayri nakdi krediler; kabul kredileri ve bankaların kendi müşterileri adına verdiği diğer garanti ve güvencelerdir.

2.11.1. Teminat Mektupları

Bankaların yurt içinde ve yurt dışında bulunan gerçek ve tüzel kişiler lehine bir malın teslimi, bir işin yapılması, ya da bir borcun ödenmesi gibi konularda muhatap kuruluşlara hitaben verdikleri garanti belgelerine **Teminat Mektubu** denir.

Teminat mektubunda nakdi bir kredi söz konusu değildir. Banka teminat mektubu vererek müşterisine garantör olur. Başka bir deyişle, banka teminat verdiğinde, kendi itibar güvenilirliğini müşterisinin kullanmasına izin vermiş olur.

Teminat mektubu, lehtarın borcunu sözleşmeye uygun olarak yerine getireceğini, yerine getirmediği takdirde muhatabın uğrayacağı zararı tazmin için verilir.

Teminat Mektubu ile ilgili şu noktalar önem taşımaktadır;

Teminat mektubuna gecikme faizi uygulanmaz, ancak teminat mektubu nakde dönerse, gecikme faizi ile birlikte tahsil edilir.

Teminat mektubu, kıymetli evrak olmadığı için haciz edilemez.

Bankaların kendilerine hitaben verdikleri teminat mektupları geçersizdir.

2.11.1.1. Teminat Mektubunda Taraflar

Uygulamada teminat mektupları ile ilgili banka, muhatap, lehtar ve kontrgaranti olmak üzere dört taraf bulunmaktadır;

—**A. Banka (Garanti Veren):** Banka, teminat mektubunda güvence veren kurumdur. Banka, teminat mektubunu kanunlara uygun şekilde düzenler ve lehtarın taahhüdünü yerine getirmemesi halinde, işi yaptırana mektup bedelini ödemeyi garanti eder.

—**B. Muhatap (Garanti Alan):** Teminat mektubunun verildiği resmi daire ve kurum veya gerçek ya da tüzel kişidir. Teminat mektubunu alan, işin yapılmamasına karşın kendini güvenceye almış olur.

—**C. Lehtar (Amir Borçlu):** Yapacağı iş bankalarca garanti edilen kredi müşterisidir. Taahhüt ettiği işi yapmaması durumunda lehtar, bankanın muhataba ödediği para ve bu paranın gecikme faizini bankaya ödemekle yükümlüdür.

— **D. Kontrgaranti:** Teminat mektubu verirken bankanın lehtardan aldığı teminata kontrgaranti denir. Kontrgaranti, bankalarca verilen garantinin teminatı anlamına gelir. Kontrgaranti maddi bir teminat olabileceği gibi itibarlı, maddi gücü yerinde bir kişinin kefaleti de olabilir. Ayrıca bazı durumlarda bir başka bankanın teminat mektubu da olabilir.

2.11.1.2. Teminat Mektubu Türleri

Teminat mektuplarını çeşitli şekillerde düzenlemek mümkündür.

2.11.1.2.1. Limitleri Açısından Teminat Mektupları

Tahsis edilen limitleri verildiği yere (muhataba) göre teminat mektupları, limit içi ve limit dışı teminat mektupları olarak ikiye ayrılmaktadır.

— A. Limit İçi Teminat Mektupları:

Bankaların kamu kurum ve kuruluşlarına verdiği teminat mektuplarına “limit içi teminat mektubu” denir. Bir banka limit içi teminat mektubu verirken aşağıdaki hususları dikkate alır;

— Muhatabın, genel veya katma bütçeye dahil daire ya da özel idare veya belediye olması,

— Teminat mektubu ile garanti edilecek işin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamına giren, alım, satım, hizmet, yapım, kira veya taşıma işi ile ilgili olması gerekir.

Limit içi teminat mektupları, geçici, kesin ve avans olmak üzere üç şekilde düzenlenebilir.

— B. Limit Dışı Teminat Mektupları:

Bankaların, Kamu Kurum ve Kuruluşları haricindeki gerçek ve tüzel kişilere verdikleri teminat mektuplarına “limit dışı teminat mektubu” denir. 2886 sayılı kanun kapsamı dışındaki bütün işler için verilecek teminat mektupları limit dışıdır.

2.11.1.2.2. Şekilleri Bakımından Teminat Mektupları

Teminat Mektupları şekilleri bakımından; Geçici, Kesin, Avans ve Serbest Konulu olmak üzere dörde ayrılır.

1. Geçici Teminat mektupları: Geçici Teminat Mektupları, bir ihaleye katılmak için ihaleyi yapan makama hitaben verilir. Açılacak bir ihaleye katılacak kişi veya kurumun ihaleyi kazanması durumunda, teklifi ile bağlı kalmaması riskine karşılık ihaleyi düzenleyen kişi veya kuruma hitaben düzenlenen teminat mektuplarıdır. Geçici Teminat Mektubu ile genellikle mektup lehtarının ihalenin üzerinde kalması durumunda ilgili sözleşmeyi imzalayacağı ve kesin teminat mektubu vereceği garanti edilir.

2. Kesin Teminat Mektupları: İhale edilen işe ilişkin sözleşme ve şartname hükümlerinin eksiksiz olarak yerine getirilmemesinden doğacak zararları ve işin başkasına yaptırılması zorunda kalırsa, doğacak fiyat farkını karşılamak amacıyla sözleşme yapılmadan önce alınan teminat mektuplarına “Kesin Teminat Mektubu” denir. Kesin teminatın ihaleden itibaren 15 gün içinde yatırılması gereklidir.

3. Avans Teminat Mektupları: Lehtar ile muhatap arasındaki asıl sözleşmede yer alan, ihale edilen iş için önceden hazırlık yapılması gereken durumda, bu hazırlık için gerekli giderleri karşılamak üzere kişi veya kuruma ödenecek ve sonraki kesin istihkaktan mahsup edilecek veya ayrıca tahsil edilecek olan avansları garanti almak üzere verilen mektuplara “Avans Teminat Mektupları” denir.

4. Serbest Konulu Teminat Mektupları: Gerçek ve tüzel kişilere hitaben çeşitli konularda verilen, genellikle belirli bir metne bağlanmayan, metni, muhatap tarafından istenilen şekle uygun olarak hazırlanan mektuplara “Serbest Konulu Teminat Mektupları” denir.

2.11.1.2.3. Vadeleri Bakımından Teminat Mektupları

Teminat mektupları süre bakımından vadeli ve vadesiz olmak üzere ikiye ayrılırlar. **1- Vadeli Teminat Mektupları:** Bankanın, kişi veya kuruma verdiği teminat mektubunda sorumluluğu belli bir süre ile sınırlandırılmışsa, bu tip teminat mektuplarına “Vadeli Teminat Mektupları” denir. Vadeli Teminat Mektupları, belirli bir geçerlilik süresi bulunan mektuplardır. Bankanın sorumluluğu, mektubun vade süresi içindedir. Vade içinde risk gerçekleşmez ise, bu durumda bankanın sorumluluğu söz konusu olmaz. Vadeli Teminat Mektuplarında vadenin sona ermesi ile birlikte teminat mektubu da geçersiz olacaktır.

2- Vadesiz Teminat Mektupları: Geçerliliği konusunda mektup metninde herhangi bir süre yazılı olmayan teminat mektuplarına “Süresiz Teminat Mektupları” denir. Vadesiz teminat mektupları kullandırmasında bankaların sorumluluğu zaman aşımı süresi sonuna kadar devam etmektedir. Bu mektuplar, uzun süreli sözleşmelerde gündeme gelmektedir. Örneğin; yol, baraj yapımı, bayilik, uzun süreli inşaat işleri sözleşmelerinde muhataplar süresiz teminat mektubu talebinde bulunmaktadır.

2.11.1.2.4. Güvenceleri Açısından Teminat Mektupları

Teminat mektupları, sadece kredilendirilen kişi veya kurumun şahsi imzasına dayanılarak düzenlenebileceği gibi, maddi ve şahsi bir teminat alınarak da verilebilir.

2.11.3. Diğer Mektuplar

2.11.3.1. Referans Mektupları

Kamu kuruluşları tarafından açılacak ihalelere katılmak isteyen müteahhit kuruluşların bankalar nezdindeki kredilerinin bildirilmesi amacıyla düzenlenen mektuplardır. Bu mektuplarla sadece müşterinin kredisi bildirilir. Herhangi bir ödeme taahhüdü söz konusu değildir. Bankalar referans mektuplarında da komisyon geliri elde ederler.

2.11.3.2. İyi Niyet Mektupları

İçeriğinde yer alan belirli koşulların gerçekleşmesi halinde mektubu veren banka tarafından belli bir projenin finansmanı konusunda muhatabına ciddi izlenim veren belgelerdir. Bankalara herhangi bir risk getirmesi söz konusu değildir. **2.12.**

Kredilerle İlgili Diğer kavramlar

2.12.1. Plasman:

Plasmanın sözlük anlamı “yatırım” dır. Sermayenin bir işe yatırılması, yatırım yapmak anlamına gelir. Bankacılıkta plasman ise, tespit olunan, kullanılacak limitler anlamında kullanılmaktadır.

2.12.2. Depasman:

Gerek firmaların onaylı kredi limitlerinde, gerekse şubelere tahsis edilen kredi limitlerinde meydana gelen aşımına “Depasman” denir.

2.12.3. Kredibilite:

Güvenilirlik anlamına gelir. Kredi kullanan gerçek ve tüzel kişilerin banka nezdindeki para, mal, itibar gibi değerlerini içerir.

2.12.4. Moralite:

İşletme sahip ve ortaklarının kredi işlemlerinde ahlak ve karakterleriyle taahhütlerine bağlılıklarını gösteren kavramdır.

2.12.5. Aval:

Aval, bir çeşit kefalettir. Senet borçlularından biri lehine aval verilmek sureti ile senedin tedavülü, bir ölçüde daha kolaylaştırılmış ve hamil yönünden daha teminatlı hale getirilmiş olur.

Aval, yabancı üçüncü bir kişi veya senette imzası bulunanlardan biri (ara ciranta) tarafından verilebilir. Aval şerhi, senet veya alonj üzerine yazılır. “Aval İçindir” yazılır ve avalu veren kimse tarafından imzalanır.

2.12.6. Yediemin:

Hukuk terminolojisinde, uyuşmazlık konusu olan malın saklanması, muhafazası için kendisine mal bırakılan kişidir. Bu bırakım, malın mülkiyetini ele geçirmek değil, sahibinin temsilcisi olarak geçici bir süreyle elinde bulundurulmasına izin verilen kişidir.

2.13. Kredilendirme Süreci

Kredilendirme süreci, kredi talebi olan müşteri ile yapılan ilk görüşme ile başlayan ve kredinin tasfiyesine kadar olan işlemlerin tümünü kapsayan bir süreçtir. Riskin en alt seviyede kalabilmesi için, sürecin her aşamasında, banka başarılı kredi yönetimi yapmak zorundadır.

2.13.1. Kredi Talebi

Müşterinin bankadan kredi talebi olduğunda veya şubece pazarlama çalışmaları ile talep yaratıldığında, yapılacak ilk görüşme ile firmanın krediyi kullanım amacı, talep ettiği kredi tutarı, istediği kredi türü, ödeme şartları müşteriden öğrenilir. Bu ilk görüşmede, ayrıca müşteri ile ilgili genel bilgiler toplanır. Banka Şubesi tarafından, kredi talebini yapan firmadan gerekli belgeler istenir. Kredi talep eden firmadan istenecek belgeleri şöyle sıralayabiliriz;

- Firmanın kayıtlı olduğu odadan alacağı oda sicil kaydı
- Son üç yılın bilanço ve gelir tabloları ekleriyle birlikte(vergi dairesi onaylı)
- Vergi Levhası
- Ticaret sicil gazetesi (Kuruluş şirket ana sözleşmesi ve değişikliklerin yayınlandığı)
- İmza sirküleri
- Hesap Durumu

- Faaliyet Belgesi (Sanayi işletmeleri için)
- Tapu fotokopileri
- Vekâletle işlem yapılacaksa vekâletname örneği.

2.13.2. Kredi Talebinin İncelenmesi, İstihbarat – Mali Analiz

Firmaya yapılan ziyaret sırasında alınan bilgiler ışığında, firmanın iş konusu, ortakları, sermaye yapısı, yönetimde etkin olan ortaklar, yönetim kadrosu hakkında bilgiler, diğer banka ile ilişkileri, mevcut kredi limiti ve riskleri, sorunlu ödemeleri gibi konular piyasadan, diğer bankalardan, TCMB kayıtlarından, firmanın müşterilerinden ve tedarikçilerinden alınan bilgilerle değerlendirilerek, işletmenin bankanın kredilendirme ön koşullarına uyup uymadığı tespit edilir. Detaylı bilgi toplama müşteri ile ilk kez çalışıldığında mutlaka yapılmalı, daha önce çalışılan müşterilerde ise değişiklikler takip edilmelidir.

İstihbaratı olumlu çıkan müşteriler için, mali tabloları üzerinden mali analiz yapılır. Yapılan mali analizin kalitesi, eldeki mali bilgilerin, tam ve güvenilir olmasına ve değerlendirmenin doğru yapılmasına bağlıdır.

İlk kez çalışılacak müşteriler için mali analiz ve istihbarat sonuçları olumlu ise kredinin teminatlarının araştırılıp fiyatlandırılması yapılır.

Tüm belirtilen çalışmalardan çıkan sonuç olumlu ise bankanın hazır formatında onay için yetkili olan makama kredi teklifi yapılır.

2.13.3. Kredi Talebi Onayı

Şube pazarlama yetkilileri istihbarat (araştırma) ve mali analiz sonucunda olumlu bulduğu kredileri bankanın standart formatında limite göre onaylamak üzere şube kredi komitesine veya genel müdürlüğe teklif eder.

Şube yetkisinde olan krediler şube kredi komitesinin onayından sonra, kredi şubece uygun bulunan şartlara göre kullanılır.

Genel Müdürlüğe gönderilen krediler ise, limitine göre ilgili kredi tahsis müdürlüklerinde incelendikten sonra, limitine göre kredi komitesine veya yönetim kuruluna sunulur. Onaylanan krediler için, şubeye kredinin onayı ve kullanılması şartları yazılı olarak bildirilir. Şube tarafından bu bildirime uygun olarak kredi kullanılır.

2.13.4. Kredinin Kullandırılması

Şube tarafından kredi, kredi onay yazısında belirtilen limitte ve belirtilen kurallara uyularak, tespit edilmiş olan teminatlar alındıktan sonra ve genel kredi sözleşmesi şirket yetkililerince imzalandıktan sonra kullandırılmalıdır.

2.13.5. Kredinin İzlenmesi

Kredi kullandırıldıktan sonra bankaca, firmanın ortaklarının, kefillerin ve firmanın iş ve varlık durumları izlenmelidir. Bu sayede kredinin ödenme durumu izlenmiş olur. Kredinin izlenmesi yaşanabilecek olumsuzlukların önceden fark edilerek bankaca önlem alınmasına yardımcı olur. Bu izleme aşağıdaki yöntemlerin kullanılmasıyla yapılır,

- TCMB Memzuçlarının takibi,
- Devre faizlerinin ödenme durumu,
- TCMB karşılıksız çek, protestolu senet bildirimlerinin incelenmesi,
- Firmanın bankadan keşide ettiği çeklerin ödeme düzeni,
- Üçer aylık dönemler sonunda firmadan alınan finansal tabloların değerlendirilmesi,
- Yapılan firma ziyaretlerinde alınan bilgiler,
- Piyasa ve diğer banka istihbaratları.

2.13.6. Münakale

Münakale, onaylı bir kredinin kullanılmayan kısmının başka bir tür krediye aktarılmasıdır. Şubeler onaylı krediler için genel müdürlük kredi tahsis müdürlüğüne münakale talebinde bulunarak alacakları onaya göre işlem yaparlar.

2.13.7. Kredinin Tasfiyesi

Kredinin tasfiyesi, kredinin geri dönerek, teminatlarının serbest bırakılmasıdır. Yapılan kredi sözleşmelerine istinaden bankanın isteği (bireysel krediler hariç) ile kredi her an tasfiye edilebilir.

Kredi borçlusu müşteri de, talep etmesi durumunda riskini anapara+faiz+diğer masraflar ve yasal kesintileri ödemek kaydıyla, kredisini kapatabilir ve krediyi tasfiye edebilir. Kredinin tasfiyesi için banka ve müşteri arasında yapılmış olan kredi sözleşmesine göre işlem yapılır.

2.14. Sorunlu Krediler

Bankalar kredi tahsis ettikleri kredinin tamamının vadesinde sorunsuz tahsil edilmesini isterler. Bankaların bu isteğine karşı sorunsuz tahsilat her zaman mümkün olmamaktadır.

Genellikle bankaların takipteki kredilerinin krediye oranı %5'i geçmediği zaman normal olarak kabul edilmektedir.

Bankalar alacakları tedbirlerle sorun yaşanmasını tamamen ortadan kaldırmaları da azaltabilirler. Tahsilât sorunlarının azaltılmasındaki en önemli unsur, kredinin tahsis aşamasında gösterilecek azamim dikkattir. Gereken önem gösterilerek yapılacak istihbarat ve mali analiz çalışmaları, uygun değerde gerektiğinde nakde kolay çevrilebilir teminat alınması yaşanacak sorunları azaltacaktır.

2.14.1. Kredinin Temerrütü

Kredinin temerrütü, kredinin geri ödenmesinin gecikmesidir.

a. Borçlu Cari Hesap şeklinde kullanılan nakdi kredilerde,

— Hesap limitinin en az 90 gün sürekli olarak aşılması

— Dönem faizi ve Fer'ilerinin faiz tahakkuku tarihini izleyen 90 gün içinde tahsil edilmemesi,

— Anapara ve faizlerin hesabın vade veya kat edildiği tarihi izleyen 90 gün içerisinde tahsil edilmemesi,

— Zamanında tahsil edilmeyen faizlerle anaparanın tasfiyesi amacıyla, kredinin yenilenmesi veya limitlerinin arttırılması

b. Diğer nakdi kredilerde, anapara ve faizlerin vadeyi izleyen 90 gün içerisinde tahsil edilememesi,

c. Taksitli kredilerde, Aylık taksitlerden birini izleyen iki taksitin ödenmemesi veya bir taksitin vadesinden itibaren 90 gün içerisinde tahsil edilememesi,

d. Gayri nakdi kredilerde, gayri nakdi kredilerinin tazmin edilen bedellerinin tanzim tarihinden itibaren 90 gün içinde tahsil edilememesi, durumları temerrüt hali olarak belirtilmiştir. Yukarıda sayılan hallerden bir veya birkaçının olması halinde kredi temerrüte düşmüş olacak ve bu kredinin ilgili takip hesabına aktarılması ve karşılık ayrılması gerekecektir.